

Posudok na habilitačnú prácu „Henri Maldiney a jeho fenomenologická estetika v kontexte obratu k *aisthesis* v súčasnej francúzskej filozofii“

Filozofovanie habilitanta Pavla Suchareka mám možnosť sledovať od jeho študentských začiatkov, táto pozornosť pokračovala cez jeho doktorandské štúdium, aby som nakoniec mohol sledovať jeho skúmanie problematiky obsiahnutej predovšetkým v prácach Henriho Maldineya, ako člena grantových projektov Filozofického ústavu SAV, ktorých členom som bol i ja. Preto som si istý, že habilitačná práca bola vypracovaná autentickým skúmaním temer celého Maldineyovho korpusu, a zároveň bol P. S. poučený o interpretačnej literatúre najmä francúzskej a vzhľadom na jeho ďalšie jazykové vybavenie aj poľskej proveniencie.

V habilitačnej práci považujem za najdôležitejšie časti kapitoly 2. až 5. a ešte užšie kapitoly 4. a 5. Umelec – pontifex oppositorum a Totálny obraz, chvála myslenia. Asi každého napadne, že myslenie H. Maldinea je francúzskym pokračovaním heideggerovského myslenia. Pokračovaním, ktoré je svojmu predobrazu verné aj neverné zároveň. Francúzska ľahkosť narušuje nemeckú ťažobu až fetišizmus, ak sa môžem vyjadriť neakademicky. Nikde v texte sa to nenachádza, ale akoby sa Maldiney hlásil aj k francúzskym autorom, ktorí preferovali kozmické chápanie obrazu. Kozmické ako protiklad socio-psychologického chápania. Socio-psychologické chápanie obrazu prijíma, že obraz obsahuje projekcie sociálnych hierarchií a psychologických túžob. Kozmické chápanie, ktoré vysledujeme k Rousseauovi, do obrazu lokalizuje vyprázdnené ja a vystavenie sa svetu, ako píše na mnohých miestach P. S., túto otvorenosť, ktorá je vyludňujúca (napr. s. 80). Na doklad krátky citát opisu vnímania hory z Júlie čiže Novej Heloisy „Zdá sa, že vystúpiac nad ľudské príbytky, nechávame v nich všetky nízke a pozemské city, a ako sa približujeme k nadzemským končinám, duša preberá niečo z ich neporušiteľnej čistoty“. Rovnako možno medzi kozmických mysliteľov obrazu zaradiť Gastona Bachelarda, ktorý vo svojich dielach viedol až boj proti psychoanalýze a jej kauzálnemu vysvetľovaniu umeleckej tvorby, odvodenému od osobného príbehu autora. Rovnako by sme mohli nakoniec spomenúť Gillesa Deleuza a Félixu Guattariho s ich stávaním sa zvieraťom, ktoré by korešpondovalo s teraz už Sucharkovým príbehom o nakreslení ryby „celá moja duša sa stane ozvenou a výrazom života ryby“ (s. 104). Sledujú rovnakú stopu, stať sa zvieraťom znamená stať sa napokon Všetkým, univerzom (s. 106). Na tejto úrovni nahadzujeme problém nepochybne vo veľmi hrubých rysoch, a preto je pochopiteľné, že P. S. prechádza na detailnejšiu úroveň rozboru, myslím predovšetkým na premýšľanie protikladov, ktoré pôsobia v tom istom maldineyovskom myslení medzi plnosťou a prázdnom, medzi aktivitou a pasivitou, medzi udalosťou a pozornosťou (s. 115). Inak povedané: Akú úlohu zohráva ešte imaginácia, ak sa mám otvoriť prírode? Kde sa nachádza, kde sa deje „obraz“, vonku, vnútri, alebo niekde medzi, v strede? P. S. ide zrejme až tam, že obraz je myslením i udalosťou. Na záver tohto odseku treba povedať, že dobrodružná aplikácia fenomenologického myslenia na súčasné umenie (ktoré sa v našich krajinách nazýva i postmoderným), teda nie na moderné

umenie, na povedzme Kandinskeho či Cézanna, je raritná, dá sa povedať, že nejestvuje fenomenologická kniha, ktorá by sa na toto podujatie vydala, P. S. ju predkladá a my sa ním nechávame viesť.

Uviedol by som niekoľko poznámok, ktoré plnia úlohu výhrad. Podkapitolku Súčasný stav výskumu považujem miestami za príliš enumeratívnu, nie je isté, či niektoré z uvedených „položiek“ sú svojou informačnou hodnotou skutočne nevyhnutné. K podkapitolke Estetický obrat vo francúzskej fenomenológii uvediem, že výber je možno náhodný v zmysle, že by mohli byť uvedení iní filozofi a možno nie celkom homogénny v zmysle, že uvažovať o Lyotardovi ako o fenomenológovi je do istej miery prekvapujúce. Iste, stačí uviesť, že rozbor sa týka jeho ranej knižnej publikácie, jeho publikovanej doktorskej práce, kedy zastával fenomenologické postoje. Ťažko možno hovoriť o ňom ako o fenomenológovi vtedy, keď spisoval prácu Čo maľovať, Adami, Arakawa, Buren, ktorej zmienka v práci absentuje, hoci je preložená do slovenčiny (zle) a umožnila by P. S. sformulovať možno aj odvážnejšie tvrdenie o estetickom obrate vo francúzskej filozofii ako takej (alebo v jej významnej časti). Pri vyvinutí úsilia navyše by sa stratili niektoré marginálne nedostatky v bibliografickej časti a formálne nedopatrenia v podobe niekoľkých preklepov. Medzi drobnosti, ktoré si hádam ani nezaslúžia zmienku, by som zaradil nadužívanie francúzskych terminologických ekvivalentov, a pre mňa slabo pochopiteľné opieranie sa o Wolfganga Welscha, ktorý je predsa len obyčajným – hoci zdatným – autorom sekundárnej literatúry, ale určite nie zdrojovým autorom, ako tí autori, v ktorých spoločnosti sa neraz v texte vyskytuje, čiže J.-L. Marion, M. Henry a pod.

P. S. úspešne ašpiruje na to byť slovenskou autoritou na myslenie Henriho Maldineya a tematické determinanty v ňom obsiahnuté. Ako doplnkový doklad uvádzam, že texty P. S. sa čítajú a komentujú na vysokých školách umeleckého zamerania. K poznaniu Maldineyovho myslenia mimochodom prispel nielen ako filozof, ale aj ako prekladateľ zásadného – hoci stredne rozsiahleho – textu „Náčrt fenomenológie umenia“.

Habilitačnú prácu „Henri Maldiney a jeho fenomenologická estetika v kontexte obratu k aisthesis v súčasnej francúzskej filozofii“ habilitanta Mgr. Pavla Sucharka, PhD., odporúčam prijať na obhajobu a po úspešnej obhajobe odporúčam udeliť akademický titul docent v študijnom odbore 2.1.2. systematická filozofia.

Dátum: 15. februára 2019.

Mgr. Róbert Karul, PhD.